

Nikolina Radić Štivić, ravnateljica PPMHP-a Rijeka, Margita Cvijetinović, autorica teksta i urednica povijesnog vodiča i Vesna Rožman, grafička priprema i dizajn vodiča

POMORSKI I POVIJESNI MUZEJ HRVATSKOG PRIMORJA RIJEKA (PPMHP)

Margita Cvijetinović

100 FRANKOPANSKIH GRADOVA

Povijesni vodič po frankopanskim posjedima u Hrvatskoj

Predstavljanje u siječnju 2022.
 Izdavači: Primorsko-goranska županija i Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka
 Vodič je nastao u sklopu obilježavanja 350. godišnjice pogibije Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana i završetka projekta Kulturno-turistička ruta *Putovima Frankopana* koji je provela Primorsko-goranska županija.
 Posljednjih desetak godina, a naročito kroz projekt *Putovima Frankopana* intenzivirana je stručna i znanstvena

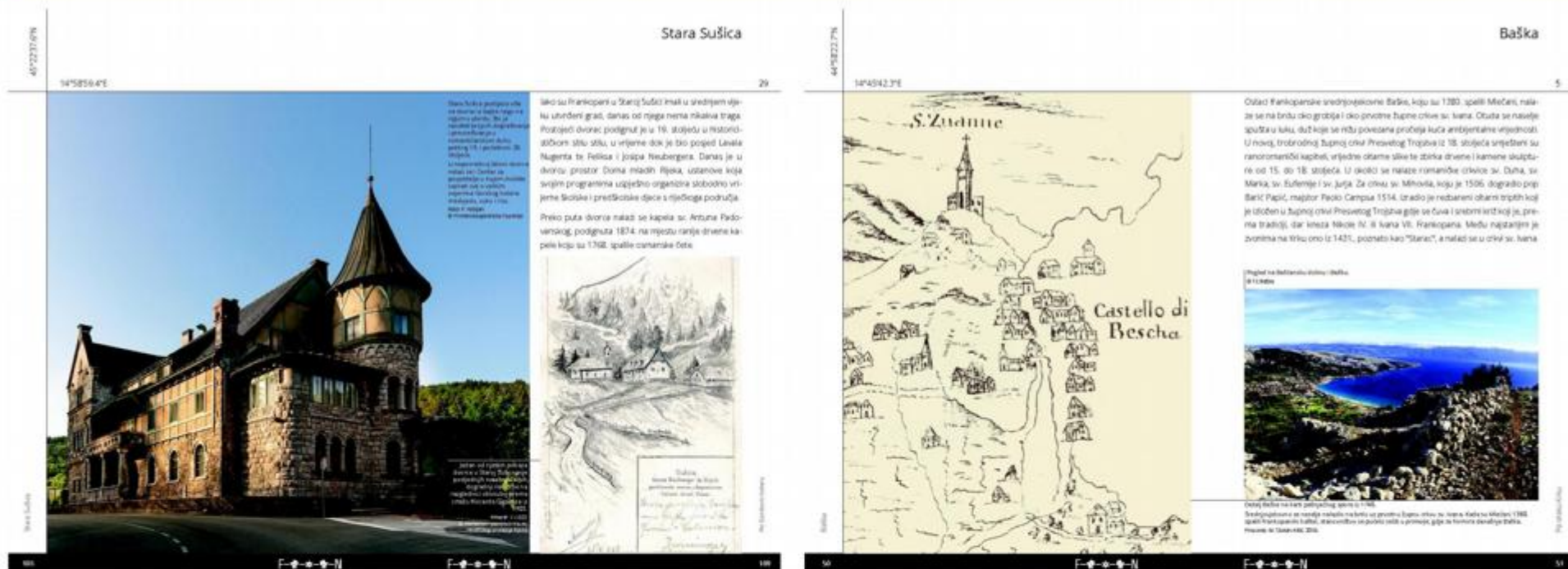
obrada i valorizacija te turistička promocija Frankopana u čemu po brojnim aktivnostima prednjači Primorsko-goranska županija. Kulturno-turistička ruta *Putovima Frankopana* obuhvaća 17 frankopanskih kaštela i tri sakralne lokacije s područja Županije, ali frankopanska baština nalazi se i na području drugih hrvatskih županija koje na svom području također rade na zaštiti i promociji frankopanskog nasljedja. Povijesni vodič 100 frankopanskih gradova prvi put donosi, na temelju dostupnih

podataka, cjelovit popis frankopanskih posjeda i predstavlja sve (ili gotovo sve) gradove i utvrde u Hrvatskoj koje su Frankopani podigli ili su im duže ili kraće vrijeme bili vlasnici.

nastavak na str. 2.

POMORSKI I POVIJESNI MUZEJ HRVATSKOG PRIMORJA RIJEKA (PPMHP)

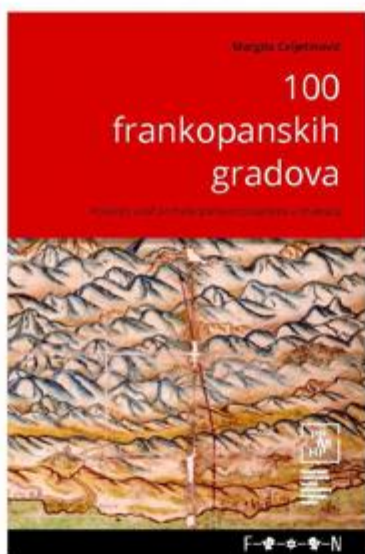

Priča o Frankopanima priča je o nama, o našim korijenima

nastavak s prethodne str.

U povijesnom vodiču *100 frankopanskih gradova* popisana su, zajedno s onima u susjednim zemljama 142 lokaliteta. Popis je popraćen osnovnim informacijama o Frankopanima, posjedima i području rasprostiranja za koje smo držali da bi u nekom obilasku (mentalnom ili fizičkom) mogli biti korisni. Iako namijenjen svima, on je prvenstveno tematski vodič za ljubitelje povijesti, starih gradova, utvrda i Frankopana, a u pojedinim slučajevima i ekstremnih sportova. Radi lakšega snalaženja, u kreiranju itinerara našega hodočašća poslužili smo se užim povijesno-zemljopisnim cjelinama i lokalno prepoznatljivim regijama čiji je obilazak, uz priložene pregledne karte, moguće planirati kao jednodnevne ili višednevne izlete. Svaki lokalitet definiran je GPS pozicijom, ilustriran fotografijom trenutnog, a ako je moguće i ilustracijom povijesnog stanja, odnosno rekonstrukcijom, nacrtom ili prikazom položaja na onovremenoj zemljopisnoj karti.

Tako se otvara mogućnost za šire osmišljavanje turističke ponude i zajedničku promociju nacionalne baštine na području više županija, ali i za razvijanje osjećaja povezanosti na regionalnoj/nacionalnoj razini te stvaranje platforme za suradnju udruga i kulturnih dionika. Vodič donosi i one lokalitete čiji obilazak zahtijeva veći napor čime postaje zanimljiv individualnim turistima sklonim istraživačkim pothvatima i avanturizmu, što u doba širenja pandemije COVID-19 predstavlja oblik sigurnog turizma daleko od popularnih izletišta i turističkih

središta. Vodič je dostupan i kao online-izdanje prilagodeno pretraživanju putem računala/mobitela na poveznici <http://frankopanskigradovi.ppmhp.hr> što će uvelike olakšati navigaciju i obilazak poznate i manje poznate frankopanske baštine diljem Hrvatske.
 Margita Cvijetinović
 Izdavači: Primorsko-goranska županija i Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka
 Za izdavače: Zlatko Komadina i Nikolina Radić Stivić
 Autorica teksta i urednica vodiča: Margita Cvijetinović
 Recenzija: Marijan Bradanović, Krešimir Regan, Marina Vicelja Matijašić
 Lektura: Mihaela Matešić
 Grafička priprema i dizajn: Vesna Rožman
 Web priprema i dizajn: Digital Experience
 Fotografije: Azimut d.o.o., Lada Bobinac, Svebor Boljevac, Margita

Cvijetinović, Darna, Petar Fabijan, Viktor Hreljanović, Andrej Janeš, Robert Klarić, Tatjana Kolak, Damir Krizmanić, Ivan Kuznetsov, Dalibor Lovrić, MattCro15, Photonet, Dario Racane, Krešimir Regan, Denis Stošić, Goran Šafarek, Luka Tabak, Goran Tomljenović, 360 Provideo

Fototeke i digitalne baze fotografija: Arhiv Hrvatskog restauratorskog zavoda Zagreb, Arheološki muzej Istre Pula, Arhiva TZ Zagrebačke županije, Biblioteca Nazionale Marciana, Venecija, Državni arhiv Rijeka, Fotoarhiva Egona Hreljanovića, Franjevački samostan Uznesenja Blažene Djevice Marije Košljun, Generallandesarchiv Karlsruhe – Landesarchiv Baden – Württemberg, Gradski muzej Karlovac, Hrvatski državni arhiv Zagreb, Hrvatski leksikografski zavod Miroslav Krleža, Hrvatski povijesni muzej, Ministarstvo kulture i medija RH – Fototeke kulturne baštine, Kriegsarchiv Beč, Muzej Cetinske krajine Sinj, Muzej grada Crikvenice, Muzej grada Karlovca, Muzej Like Gospić, Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb, Nacionalni park Krka, Österreichische Nationalbibliothek Beč, Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka, Primorsko-goranska županija, The Huntington Library, San Marino-California, TZO Baška, TZO Dobrinj, TZO Karlobag, TZ Rijeka, TZO Vrbnik, TZ Zagrebačke županije, <https://www.dreamstime.com>, <https://commons.wikimedia.org>, <https://flickr.com>
 Stručna suradnica: Lada Bobinac
 Povijesni vodič 100 frankopanskih gradova ostvaren je sredstvima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Primorsko-goranske županije.

Iz recenzija

... *Gustoća rasprostranjenosti frankopanskih srednjovjekovnih tvrdih gradova i novovjekovnih renesansnih kaštela jasno ukazuju na važnost koju je ta obitelj imala u stoljetnoj obrani Hrvatske, osobito u doba protoosmanskih ratova potkraj 15. i kroz čitavo 16. st., kada su se upravo njihove utvrde našle na prvoj crti obrane srednje Europe. Autorica ne samo da je obišla sva utvrđenja Frankopana, već je u velikoj mjeri uspjela prikupiti i sažeti u svojim tekstovima dosadašnje spoznaje o njima na temelju dostupne literature, koja je navedena na kraju vodiča. Štoviše, upravo popis literature može biti sjajna ishodišna točka svim zainteresiranima za daljnje istraživanje te značajne obitelji i njihove građevinske djelatnosti kroz stoljeća. Također se ovaj vodič ističe i nizom vrlo atraktivnih fotografija, koje autorica donosi uz gotovo svaku lokaciju. Zbog toga možemo za ovaj vodič reći da predstavlja prvi popularno-znanstveni i cjeloviti rad o bogatoj fortifikacijskoj djelatnosti Krčkih knezova, odnosno kasnijih Frankopana, koji čitatelju daje mnogo vrijednih podataka i može poslužiti kao poticaj za njihovo daljnje istraživanje.*

dr. sc. **Krešimir Regan**, znanstveni savjetnik, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb

... *Povijesni vodič »100 frankopanskih gradova« pridružuje se nastojanjima posljednjih nekoliko godina da se bogata frankopanska baština istraži, interpretira i predstavi široj javnosti. Gotovo je nevjerojatno da je najznačajnija velika hrvatska obitelj do danas ostala bez značajnijih suvremenih studija o svojoj povijesti i, posebice, bogatoj kulturnoj ostavštini. Stoga je ovaj rad iznimno značajan kao baza podataka, kao katalog koji je obradio jedan segment toga nasljeđa i prezentirao ga na dostupan, jasan i zanimljiv način.*

prof. dr. sc. **Marina Vicelja-Matijašić**, voditeljica Katedre za umjetnost starog i srednjeg vijeka i Centra za ikonografske studije, Odsjek za povijest umjetnosti, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci

... *Ovaj kulturno-povijesni vodič predstavlja vrlo vrijednu sintezu znanja o hrvatskome plemićkom rodu Frankopana i frankopanskim posjedima, osobito usmjerenu na upoznavanje šire zainteresirane javnosti s temeljnim značajkama zaista mnogobrojnih toposa i preostacima nepokretne kulturne baštine povezane s knezovima Krčkim – Frankopanima, kao i onih koje s tom dinastijom povezuju vijesti iz povijesnih izvora. Osobito se ističe jednostavnim i jasnim stilom te sažimanjem zaista opsežne faktografije u kratko, čitko i geografski pregledno prezentirano djelo. Valja pohvaliti i vidan napor u valorizaciji ukupne baštine povezane s Frankopanima, pa i one koja se prostire podalje od granica Primorsko-goranske županije.*

prof. dr. sc. **Marijan Bradanović**, voditelj Katedre za zaštitu, prezentaciju i interpretaciju baštine, Odsjek za povijest umjetnosti, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci

Riječ ravnateljice

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka uključio se u obilježavanje uspješnog završetka projekta Kulturno-turistička ruta Putovima Frankopana koji je proveo PGŽ, izložbom i vodičem koji osvjetljavaju ostavštinu, ali i život, utjecaj i moć obitelji Frankopan, najutjecajnije hrvatske plemeničke obitelji, snažno utkane u prošlost i sadašnjost čitave Primorsko-goranske županije, ali i mnogo šire.

Priča o Frankopanima priča je o nama, o našim korijenima vezanim uz dio hrvatske povijesti koju su obilježili u razdoblju od 12. do 17. stoljeća – od njihove pojave na političkoj i društvenoj sceni 1118. godine, tada kao knezova Krčkih, do smaknuća posljednjeg Frankopana, Frana Krste, 1671. godine.

Tragom materijalne baštine Frankopana pošla je i Margita Cvijetinović, autorica izložbenog koncepta i teksta vodiča. Izložbom Frankopanski gradovi i utvrde s područja Primorsko-goranske županije na povijesnim fotografijama i razglednicama te povijesnim vodičem 100 frankopanskih gradova pozvala nas je na putovanje mnogobrojnim posjedima koje su Frankopani imali

diljem Hrvatske, ali i u inozemstvu. Izložba i katalog važan su doprinos proučavanju vremena i prostora u kojem su i na kojem su živjeli Frankopani. Namijenjeni su svima koji žele upoznati svoju prošlost i povijest, korijene sadašnjosti koji zauvijek vežu uz prostor djetinjstva i odrastanja. Nikolina Radić Stivić, ravnateljica Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka.